

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Duas species constituisse mihi videntur antiqui scriptores. Aut enim de Titio movetur quaestio, sub ea ratione qua Clericus est, aut sub ea qua inter cives recensetur. Si de Clericorum gradibus, ordinibus, numeribus, & conditionibus, quae ordinandos decent, & de vitio ordinationum agatur, aut de judiciis quae ob violatos canones instituuntur, quae criminis ecclesiastici nomine comprehendi solent; eo casu, cum ipsum Clericorum ministerium jure divino sit institutum, quae necessaria sunt ad illud explicandum aut vindicandum ei potestati commissae censentur quae jus imponendarum manuum à Christo Domino nostro accepit. Criminis ecclesiastici meminere canon primus Concilij Constantinopolitani Oecumenici sub Theodosio, & Iustiniani Constitutiones. Res quae crimini ecclesiastico materiam praebent, canone perstringi debent, non autem lege publica; nisi in subsidium: quemadmodum nec judicium publicum de iis exerceri debet, sed tantum ecclesiasticum. Quare cum à foro ad jus ferendae legis argumentum trahi solet; ad probandam speciem quam tracto, nempe legibus Regum non subjici eas disceptationes, adducam aliquot testimonia veterum, quae Cleri censuram ante leges Theodosij à magistratuum tribunalibus in crimine ecclesiastico submovent.

II. Huc refertur debent quae de Constantino tradit Rufinus, qui judicium adversus Episcopos se mutuis contentionibus proscindentes in Concilio Nicæno suscipere recusavit: *Deus vos constituit sacerdotes, & nobis à Deo dati estis iudices; & conveniens non est ut homo iudices deos, sed ille solum de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos dijudicat.* Donatistarum funesta dissidia originem traxere à Cæciliani ordinatione, quam vitio factam contendebant principes factionis. Vitium autem in eo positum, quod Cæciliano manus imposita esset à traditoribus librorum sacrorum, eorum communione infectum Cæcilianum, atque ideo Ecclesia pellendum. Hoc erat purum putum crimen ecclesiasticum; in quo de communione repellenda, vel suscipienda, de traditionibus scripturarum, de vitio ordinationis, quarebatur. Ea de causa interpellatus Constantinus iudices dedit ecclesiasticos cum Melchiade Papa Gallicano Italosque Episcopos. Sed cum Donatistae, sententia iudicum victi, quererentur apud Imperatorem, ille primo quidem cognitionem repulit. Neque enim, ut inquit Augustinus, *ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosas & fallaces que-*

relas suscipere, ut de iudicio Episcoporum, qui Romae sedebant, ipse iudicaret. Tandem importunis Donatistarum clamoribus vexatus, de appellatione cognovit; sed, ut observavit Augustinus, *eis ipse cessit, ut de illa causa post Episcopos iudicaret, à sanctis antistitibus postea veniam petiturus; dum tamen illi quod ulterius dicerent, non haberent.*

III. Quid dicam de Athanasio, in quo illustria extant in utramque partem exempla? Cædis accusatur apud Constantinum Principem. Ille statim Dalmatio Censori iudicium delegavit; sed calumniâ comperatâ, Dalmatium à causae cognitione desistere iussit, ut testatur Athanasius. Arriani Episcopi pari odio in fidem Nicænam & in Athanasium ejus vindicem inflammati, poculum mysticum contractum, altare eversum ab Athanasio læsæ religionis reo, queruntur apud Principem; & Concilium Tyrium impetrant, ut de crimine ecclesiastico, & simul de ceteris, cognitio suscipiatur. Aderat Dionysius Comes satellitio militum cinctus, ut idem animadversor esset & custos observandæ æquabilitatis & ordinis. Inde arripuit occasionem Athanasius hoc Concilium infectandi, ex eo capite scilicet, quod universæ Ecclesiae erat notissimum in iudicia ecclesiastica nihil Imperatori licere. *si istud iudicium Episcoporum, inquit, quid commune cum eo habet Imperator?* Sed cum post aliquot annos à Concilio Antiocheno decreta fuisset executio sententiæ latæ in Concilio Tyrio adversus Athanasium; ille quidem Romam, tanquam ad tutissimum communionis suae portum, confugit; deinde à Sardicensi Concilio, cum Iulij decretum de suscipiendo in communionem Athanasio probatum fuisset, suam Ecclesiam recepit. At verò cum post obitum Constantis fratris, id unum Constantius Imperator ab Arrianis sollicitatus urgeret; ut Liberius Romanus Episcopus, Osius Cordubensis, & ceteri Occidentis Episcopi damnationi Athanasij in Concilio Tyrio jam à sedecim annis redditæ, & novæ in Concilio Orientali post eadem Magnentij decreta subscriberent; viri illi gravissimi, disciplinae ecclesiasticae tunc assertores, quamvis postea desertores, excanduerunt ad impium conatum Principis, illa exceptione se tuentes, quod à iudiciis ecclesiasticis abstinere debeat Imperator. Extat apud Theodoretum dialogus Constantij cum Liberio Mediolani habitus, qui ab ecclesiastici ordinis formula recedendi nullum esse locum constantissimè urget, quemadmodum Osius serio eundem Principem monet ne se ecclesiasticis rebus im-

Actian. Apol. 21

Theodor. l. 1. c. 16.

Offij epistola apud Actian.

K

Rufin. lib. 1. c. 11.

miscat. Quæ ad hanc speciem referenda esse epistola integræ contextus docet.

Hilarius ad Constantianum.

Eadem mens est Hilarij hortantis Constantium Augustum ne permittat iudicibus suis ut Clericos vi, minis, & variis afflictationibus fractos, iis Episcopis addicant & subijciant qui adulterinam doctrinam spargunt: *Provideat & decernat clementia tua ut omnes se ubique iudices, quibus provinciarum administrationes credite sunt, ad quos sola cura & sollicitudo publicorum negotiorum pertinere debet, à religiosa se observantia abstinant, neque posthac presument atque usurpent & pntent se causas cognoscere Clericorum.*

Hincmar. in O. pasc. 51. Capit. cap. 10.

IV. Valentianus senior rescripto suo apud Ambrosium relato hanc sententiam fancivit, cum in causa fidei vel ecclesiastici alicujus ordinis cum iudicare debere statuit qui nec munere impar sit nec jure dissimilis, id est, cognitionem synodis deberi, si de Clericis, quæ Clerici sunt, quæstio instituitur. Iuvat hanc interpretationem Hincmarus Archiepiscopus Remensis, cum Leonis locum explicat, ubi decreta Pontificum de sacris ordinibus edita, servanda esse docet. *De sacris autem ordinibus promulgare est, qui & quot sint, & quales ac qualiter, & à quibus vel quando sint ordinandi, & quomodo ac quantum in singulis gradibus debeant ministrare, qualiter etiam ab ostiario usque ad summum sacerdotium quique valeant provecchi. Et que sint ex eis à sedis Romane Pontificibus promulgata, omnibus in ecclesiasticis dogmatibus exercitatis constat esse notissimum.* Quò referenda sunt Honorij ad Arcadium epistolæ verba, in causa Chrysofomi à Theophilo Alexandrino & à Synodo ad Quercum, ordine iudiciorum non servato, ob canonicas accusationes, non autem ob fidei quæstiones, damnati, & in exilium ab Arcadio pulsati: *Cum si quid de causa religionis ageretur, episcopale oportuerit esse iudicium. Ad illos enim divinarum rerum interpretatio, ad nos religionis spectat obsequium. Sed esto, sibi de mysticis & catholicis quæstionibus amplius aliquid principalis cura presumpserit; itane usque ad exilia Sacerdotum, usque ad hominum cedes, debuit indignatio concitata procedere?*

Epistola Honorij Imp. ad Arcad.

V. Ea quæ protuli testimonia fati evincunt illud axioma verum esse quod probare contendit, nempe Cleri censuram imperatoris legibus non subjacere. Hoc sensu intelligendus est Basilius Imperator: qui in Octava Synodo iis verbis usus est, quæ suis finibus coerceri debent, ut illis sua ratio constet. De vitio ordinationis Photij, quæ contra Canones celebrata erat, in illo Concilio agebatur, & de restitutione Ignatij Patriarchæ Constantinopolitani.

quæ duæ quæstiones iudicio illius synodi diremptæ sunt, & imaginum usus confirmatus. His ita peractis, Basilius ad synodum accessit, ut res decretæ etiam subscriptione sua robur acciperent; & addit: *Laico cuicunque nulla ratione de ecclesiasticis causis disputandi, aut universam Ecclesiam Oecumenicamque Synodum oppugnandi, fas esse dico. Hæc enim excutiendi, & in utramque partem agitandi, Patriarcharum, Sacerdotum, & Doctorum est officium, quibus à Deo ligandi & solvendi potestas est concessa. Nam laicus, etsi omni pietatis & sapientie laude prestat, tamen laicus est; & ovis, non pastor.*

VI. Attamen abstinere non debeo à duobus locis è Concilio Chalcedonensi petitis, quibus hæc sententia penè conceptis verbis est expressa. Dioscorus Patriarcha Alexandrinus literis Concilij evocatus, ut libello Eusebij Dorylaeorum Episcopi responderet, cum iudicio synodi stare noller, nisi adessent cognitioni accusationis adversum se delatæ gloriosissimi iudices & sacerdotum, qui pridie locum Principis in Concilio obtinebant; Cecropius Episcopus Sebastopolis, unus è tribus Episcopis qui missi erant ad vocandum Dioscorum, inanem hominis spem his verbis repulit: *Quando canonicæ quæstiones examinantur, neque Iudices neque alios laicos interesse oportet, nisi tantummodo tuam sanctitatem, que in propria accusatur persona. Idem fatetur ingenuè Iustinianus, iurisque illius rationem reddit: Si verò ecclesiasticum sit delictum, egens castigatione ecclesiastica & multâ, Deo amabilis Episcopus hoc discernat, nihil communicantibus clarissimis provincie iudicibus. Neque enim volumus talia negotia omnino scire civiles iudices, cum oporteat talia ecclesiasticè examinari, & emendari animas delinquentium per ecclesiasticam multam, secundum sacras & divinas regulas, quas etiam nostræ sequi non dedignantur leges. Εἰ μὲν τοὶ ἐκκλησιαστικοὶ εἶναι τὸ ἀμαρτήματα, δόξασαντες σφοδρῶς ἐπὶ τῶν ἐπιπέμων ἐκκλησιαστικῶν, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆτο κενότατος, μηδὲν ἐπινοήσασαν τῆς λαμπροτάτων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας. οὐδὲ ἄλλο βεβλήμεθα τοιαύτας ἀποδείξαι ὅλας εἰδὲ γνώσεσθαι τοῖς πολιτικοῖς ἀρχουσι, δέον τὰ τοιαύτα ἐκκλησιαστικῶς ἐξετάζεσθαι, καὶ ἐπιμαρτυροῦν ψυχὰς τῆς ἀμαρτανόντων διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιπέμων, καὶ τῆς ἐκείνων κανόνας, οἷς ἡμεῖς ποιοῦμεν καὶ ἐκτελεσοῦμεν ὡς ἀποστολικοῦ νόμου.*

Allocutio Hilarij ad VIII. Synod. Act. x. August. p. 11. etc.

Concil. Chalcedon. Act. x. p. 11. etc.

VII. Sed quoniam delicatioribus ingeniis est satisfaciendum, quibus omnia argumenta fastidium movent, nisi arte quadam & industria parata sint, docendum est, non tantum à iudiciis canonicis abstinuisse magistratus, sed etiam à legibus ea de re

